

24.10.2024

EOAK/2986/2024

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Notari Sanna-Kaisa Frantti

TARKASTUS: PANSSARIPRIKAATI 11.6.2024

Tarkastusajankohta

11.6.2024 klo 9:30 – 15:00

Osallistujat oikeusasiamiehen kansliasta

Esittelijäneuvos Kristian Holman

Neuvontalakimies Jaana Romakkaniemi

Notari Sanna-Kaisa Frantti

Osallistujat tarkastuskohteesta

Prikaatin komentaja, eversti

Oikeusupseeri, kapteeni

Keskusteluihin osallistuivat lisäksi omaa toimialaansa koskevissa asioissa sotilaspastori, sosiaalikirjuri A ja B. Lisäksi tarkastuksella tavattiin varusmiestoimikunnan edustajia.

Varusmiehille ja henkilökunnalle oli varattu tilaisuus luottamukselliseen keskusteluun tarkastajien kanssa.

1 TARKASTUKSEN TOIMITTAMISESTA

Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain (197/2002) mukaisesti oikeusasiamies toimittaa tarkastuksia erityisesti puolustusvoimien eri yksiköissä seuratakseen varusmiesten ja muiden asepalvelusta suorittavien kohtelua. Oikeusasiamies suoritti Panssariprikaatin tarkastuksen viimeksi 7.6.2018.

Tarkastus toimitettiin oikeusasiamies Petri Jääskeläisen määräyksestä ja etukäteen laaditun ohjelman mukaisesti. Tarkastajat tutustuivat etukäteen saamaansa aineistoon, joka sisälsi mm. kurinpito- ja pienvahinkopäätöksiä sekä selvityksiä varusmiesten palvelusjärjestelyistä.

Tähän muistioon on kirjattu vain sellaiset asiat, joihin on tarkastuksen yhteydessä kiinnitetty huomiota ja joilla saattaa olla merkitystä varusmiesten kohtelua ja palvelusolosuhteita edelleen kehitettäessä.

Tämä pöytäkirja on ollut luonnosvaiheessa panssariprikaatissa kommentteja ja mahdollisten salassa pidettävien tietojen arviointia varten.

2 Tarkastushavainnot

Panssariprikaati on Hämeenlinnassa Parolannummella ja Riihimäellä toimiva joukko-osasto, joka kouluttaa vuosittain noin 2600 varusmiestä ja 3000 reserviläistä. Palkattua henkilökuntaa on noin 650.

Panssariprikaatin tiloja on remontoitu mutta vanhimmissa kasarmeissa on ongelmia mm. kesähelteillä. Komentajan mukaan ongelmat liittyvät enemmän viihtyisyyteen kuin terveysturvallisuuteen. Tilojen kunto on vaihteleva ja sen takia on perustettu sisäilmaryhmä, joka seuraa tilannetta.

Panssariprikaatissa on yhteismajoitus ja varusmiehiltä tullut palaute on ollut positiivista. Ryhmytyminen ja tiedonkulku toimii paremmin.

Huumeidenkäyttötapauksia tulee esille vuosittain, mutta kyse ei ole laajemmasta ongelmasta. Enemmän ongelmia tuottavat karkurit, jotka eivät saavu palvelukseen. Kaikki luvattomat poissaolot (hyvin usein minuutin luokkaa) menevät esitutkintaan.

Esitutkintalomakkeet muuttuivat 2023 vuoden alusta. Uudet esitutkintalomakkeet koettiin hankaliksi ja raskaiksi ja tarkastuskohteen näkemyksen mukaan tämä vaikuttaa siihen, että esitutkinnat ovat vähentyneet. Lomake on hankala täyttää, sisällöllisesti tiedot ovat oikein mutta virheet ovat teknisiä. Esitutkinnassa helpossa jutussa minimissään 4 lomaketta, vaikeissa jutuissa jopa 7 lomaketta.

Sosiaalikuraattorit ja sotilaspastori kertoivat, että varusmiehillä on taloudellisia ongelmia vähemmän kuin ennen, mutta velkojen määrä on euromääräisesti suurempi. Entistä enemmän nuorissa varusmiehissä on myös yrittäjiä ja toiminimellä työtä tekeviä. Sosiaalikuraattoreiden mukaan tämä ryhmä on heikossa asemassa Kelaan nähden. Sosiaalikuraattorit nostivat esille myös sen, että jos alle 20-vuotias saa perhe-eläkettä, niin hän menettää sen varusmiespalveluksen alkaessa.

Sosiaalikuraattorit olivat huolissaan myös kouluttajien, erityisesti nuorien kouluttajien jaksamisesta. Heidän näkemyksensä mukaan ns. harmaiden tuntien määrä on lisääntynyt. Nyt on järjestetty koulutusta aloittaville sopimussotilaille, jotka tulevat suoraan palveluksesta töihin. Henkilökunnalle on tarjolla työnohjausta.

Eri uskontokunnat näkyvät jonkin verran ja panssariprikaatissa pyritään järjestämään yksilölliset järjestelyt tarpeen mukaan.

Varusmiestoimikunta toi esille seuraavaa.

- Huoltokomppanian sisäilma on huono, muutoin yksiköissä sisäilma on aivan hyvä. Helteillä vanhemmat yksiköt ovat kuin saunoja. Remontoiduissa tiloissa ei ole ongelmia, vain vanhemmissa.
- Kaapin lukkoja jaetaan varusteiden määrään nähden liian vähän.

- Yleisellä tasolla ovat tyytyväisiä terveydenhuoltoon.
- Viimeisessä ruokailuvuorossa ruoka on loppunut usein kesken. Nyt tilanne on hieman parempi ja ruoka loppuu vain noin kerran viikossa.
- Erikoisruokavaliot ovat iso ongelma, varsinkin maastoharjoitusten yhteydessä. Erityisesti kasvuruuan saatavuudessa ja laadussa on ollut ongelmia.

3 Loppukeskustelu

Tarkastajat saattoivat prikaatin komentajan tietoon tarkastushavaintojaan.

Keskustelua käytiin muun muassa huoltokomppanian sisäilmasta ja nuorten kouluttajien jaksamisesta. Myös lukkoja koskeva asia otettiin esille loppukeskustelussa ja komentaja ilmoitti, että tilanne korjataan jakamalla kolme lukkoa varusmiestä kohti.

4 Toimenpiteet

Tarkastushavainnot esiteltiin oikeusasiamies Petri Jääskeläiselle. Hän katsoi, ettei tarkastus anna aihetta toimenpiteisiin.